

ELS DOS PARLAMENTS DE CATALUNYA DURANT EL PERÍODE 1396-1397

Maria Teresa Ferrer i Mallol
CSIC. Institució Milà i Fontanals
Institut d'Estudis Catalans

1. LA MORT DE JOAN I

La mort sobtada i inesperada del rei Joan I el 19 de maig de 1396,¹ mentre caçava als boscos de Foixà, prop de Torroella de Montgrí,² sense fills mascles, no havia de significar, en principi, un problema successori, perquè les disposicions testamentàries del rei Pere el Cerimoniós assenyalaven com a successor l'infant Martí, si el primogènit Joan moria sense fills, i les del mateix rei Joan I coincidien en aquesta mateixa designació, malgrat que no foren conegudes immediatament perquè el secretari del rei difunt, Pere de Beviure, es resistia a publicar el testament.³ A més, l'infant Martí, durant el regnat del seu germà, havia ocupat la governació general, càrrec que requeria normalment en el pri-

1. Aquest treball ha estat realitzat dins del projecte de recerca «La Corona de Aragó en el Mediterráneo medieval: puente entre culturas, mediadora entre cristiandad e islam», subvencionat pel Ministeri d'Educació i Ciència (HUM2007-61131). Es beneficia també de l'ajuda concedida al Grup de Recerca Consolidat «La Corona catalano-aragonesa, l'islam i el món mediterrani» pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya per al període 2005-2009 (SGR2005193).

Abreviatures usades:

ACA: Arxiu de la Corona d'Aragó.

AHCB: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

C: Cancelleria.

2. *Manual de Novells Ardots, vulgarment apellat Dietari del Antich Consell Barceloní*, edició a cura de F. Schwartz y Luna i F. Carreras y Candi, vol. I, Barcelona, 1892, p. 57.

3. A. UDINA ABELLÓ, *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó: De Guifré Borrell a Joan II*, Barcelona, Fundació Noguera, 2001; cf. els testaments de Pere el Cerimoniós: doc. 41, p. 253-274, doc. 42, p. 274-297, doc. 45, p. 302-317, doc. 46, p. 317-329, doc. 47, p. 329-340, i doc. 48, p. 340-354; i el testament de Joan I: doc. 50, p. 356-368. La reina havia demanat repetidament a P. de Beviure que publicués el testament: ACA, C, reg. 2343, f. 25r i 36v, i reg. 2344, f. 39v-40r (1396, juny, 5). J. ZURITA, *Anales de la Corona de Aragón*, edició a cura d'Àngel Canellas López, vol. IV, Saragossa, Institución Fernando el Católico (CSIC), 1967-1986, p. 801.

mogènit.⁴ Però si no hagués estat per la determinació dels consellers de Barcelona i d'algunes personalitats, que reconegueren immediatament l'infant Martí com a rei i la seva esposa com a reina, s'hauria obert un període d'incertesa perillós, ja que sorgiren alguns problemes successoris inesperats, per la pretensió de la reina vídua Violant d'estar embarassada, cosa que finalment es demostrà que no era certa, i, en segon lloc, per la reclamació del tron formulada pel comte Mateu de Foix, casat amb Joana, la filla primogènita de Joan I, fruit del primer matrimoni amb Mata d'Armanyac.⁵ L'absència del nou rei, que era a Sicília, complicava la situació.

La notícia de la mort sobtada de Joan I arribà ràpidament a Barcelona i el diumenge 21 els consellers de la ciutat, després d'haver anunciat oficialment aquesta mort a Maria de Luna, duquesa de Montblanc i esposa de l'infant Martí, li notificaren que, atès que el rei Joan I, en vida, tenia com a primogènit el seu germà l'infant Martí i que no se sabia que hagués deixat cap fill mascle legítim que el pogués succeir, reconeixien Martí com a rei i a ella com a reina.⁶

Els consellers de Barcelona, l'arquebisbe de Tarragona i Bernat Galceran de Pinós, per a significar de manera pública el reconeixement dels drets de l'infant Martí a la Corona, tragueren Maria de Luna del palau on vivia i la portaren al palau de la reina, el Palau Reial Menor, entre grans aclamacions.⁷ També els diputats de la Generalitat de Catalunya reconegueren Maria com a reina immediatament. El seu acatament tenia un gran significat, perquè la Diputació del

4. J. LALINDE ABADÍA, *La gobernación general en la Corona de Aragón*, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 1963, p. 158 i 167.

5. Cf. M. T. FERRER I MALLOL, «El rapto de un embajador. Las embajadas a Navarra e Inglaterra de Ramon de Blanes en 1396 y la sucesión de Juan I de Aragón», a *La Corona de Aragón y Navarra*, en premsa. Sobre Mateu de Foix, vegeu: S. SOBREQÜÉS, *Els barons de Catalunya*, Barcelona, Vicens-Vives, 1961, p. 216-218. Sobre la invasió del comte de Foix, cf. J. MIRET SANS, *Investigación histórica sobre el vizcondado de Castellbó: Con datos inéditos de los condes de Urgell y los vizcondes de Ager*, Barcelona, 1900, p. 271-289. Cf. també M. T. FERRER, «La sucesión de Juan I de Aragón por Martín I y la invasión del conde de Foix. La participación de Barcelona en la defensa de Cataluña (1396-1397)», en curs de publicació en l'homenatge al professor Julio Valdeón.

6. AHCB, *Llibre del Consell*, 27, f. 29r-30r (1396, maig, 25). Publicat per M. T. FERRER I MALLOL, «Una època tranquil·la en el govern de Barcelona: el regnat de Martí l'Humà (1396-1410)», *Quaderns d'Història* (Barcelona, Ajuntament de Barcelona), núm. 4 (2001), *El temps del Consell de Cent. I. L'emergència del municipi, segles XIII-XIV*, p. 165-182, esp. p. 172-173.

7. A. JAVIERRE MUR, *Maria de Luna, reina de Aragón*, Madrid, CSIC, Instituto Jerónimo Zurita, 1942, p. 52. Cf. també el llibre recent de N. SILLERAS-FERNÁNDEZ, *Power, piety, and patronage in late medieval queenship: Maria de Luna*, Nova York, Palgrave-Macmillan, 2008, que dedica les p. 37-60 a la lloctinència de Maria de Luna.

General representava tot el poble de Catalunya en els períodes entre la celebració de corts.⁸

Els consellers de Barcelona no actuaren d'aquesta manera només per a servir el bé públic o per simpatia envers l'infant Martí, sinó més aviat per conveniència de l'elit de govern barcelonina, que s'havia enfrontat amb el consell de Joan I en els darrers temps del govern d'aquest monarca. Els barcelonins desaprovaven la frivolitat, el descontrol en les finances i els abusos de molts cortesans, i tan aviat com la reina Maria prengué les regnes del poder, se'n venjaren i exigiren que fossin processats;⁹ amb la reina lloctinent Maria i després amb el seu espòs, el rei Martí, obtingueren, en canvi, una notable influència.¹⁰

A partir del 21 de maig, data del reconeixement de l'infant Martí com a rei, començà a organitzar-se el Consell de la Reina Maria, format en els primers moments per molt pocs membres, però que s'anà ampliant a mesura que passaven els dies. Els consellers de Barcelona havien demanat a la reina de formar part d'aquest Consell el mateix dia 21 i en un primer moment dos d'ells assistiren al Consell fins que es reuní el Consell de Cent per tal de fer l'elecció dels representants de la ciutat. El 25 de maig, el Consell de Cent reconegué l'infant Martí com a rei i escollí nou persones per a formar part del Consell de la Reina, si

8. M. T. FERRER I MALLOL, «La gènesi de la Generalitat de Catalunya: de la Cort de Cervera a Ferran II, 1359-1518», a J. M. SOLÉ I SABATÉ (dir.), *Història de la Generalitat de Catalunya i dels seus presidents*, vol. I (1359-1518), Barcelona, Generalitat de Catalunya i Enciclopèdia Catalana, 2003, p. 19-35. M. T. FERRER, «Una institució en constant evolució: les primeres diputacions», a J. M. SOLÉ I SABATÉ (dir.), *Història de la Generalitat de Catalunya*, p. 36-45. Sobre l'actuació dels diputats en aquest moment, vegeu: M. T. FERRER, «1389-1413. Miquel de Santjoan-Alfons de Tous», a J. M. SOLÉ I SABATÉ (dir.), *Història de la Generalitat de Catalunya*, p. 93-104, esp. p. 100.

9. Sobre el procés dels consellers de Joan I, cf. M. MITJÀ, «Procés contra els consellers, domèstics i curials de Joan I, entre ells Bernat Metge», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XXVIII (1957), p. 375-417. M. de RIQUER, *Obras de Bernat Metge*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1959. Stefano M. CINGOLANI, «Política, societat i literatura. Claus per a una re-interpretació de "Lo somni" de Bernat Metge», *Revista de Catalunya*, núm. 150, p. 106-132, diu que el testament de Joan I designava hereus els fills de les filles del rei Joan, si no tenia fills mascles, abans de l'infant Martí, cosa que demostra que no l'havia llegit. Posteriorment, s'ha referit al mateix tema Stefano M. CINGOLANI, *El somni d'una cultura: "Lo Somni" de Bernat Metge*, Barcelona, Quaderns Crema, 2002, i també en la introducció a la nova edició de Bernat METGE, *Lo Somni*, Barcelona, Barcino, 2006, p. 37-48. Cf. també F. SABATÉ I CURULL, «El poder soberan en la Cataluina bajomedieval, definició y ruptura», a F. FORONDA, J. Ph. GENET i J. M. NIETO SORIA (dir.), *Coups d'Etat à la fin du moye age? Aux fondements du pouvoir politique en Europe occidentale*, Madrid, Casa de Velázquez, 2005, p. 483-527, esp. p. 498-511.

10. M. T. FERRER I MALLOL, «Una època tranquil·la en el govern de Barcelona», p. 165-182.

bé no pas totes hi assistiren sempre;¹¹ sovint hi anaren alguns dels consellers i, a vegades, substituïts. El Consell de la Reina es constituí oficialment el 27 de maig amb només tretze persones. En formaven part l'arquebisbe de Tarragona, el noble Bernat de Pinós i el cavaller aragonès Francesc d'Aranda, molt lligat a la cort de l'infant Martí,¹² mentre que la resta eren tots barcelonins: sis eren designats pel Consell de Cent i els altres hi eren perquè pertanyien a l'entorn de l'infant o de la infanta, com els mercaders Guillem Pujada i Francesc de Casasaja, el jurista Bernat Miquel o Guerau de Palou. El mateix dia foren cridats al Consell de la Reina altres persones: un noble valencià, Pere de Vilaragut, un noble aragonès, Miquel de Gurrea, dos missatgers de la ciutat de València, els juristes Pere Català i Bernat Anglès, i dos missatgers de Girona, un dels quals devia ésser Pere de Bordils, mentre que els altres eren tots de Barcelona, set persones en total, llevat de Bernat Abelló, del qual no coneixem la procedència, però que podria ésser de Tortosa, ja que consta que hi havia també missatgers de Tortosa a Barcelona.¹³

Dels dos aragonesos presents en el Consell de la Reina, Miquel de Gurrea només hi fou fins el 2 de juny, mentre que Francesc d'Aranda s'hi mantingué fins que s'acaben les notícies d'acords del Consell, al final d'octubre.

Als valencians que ja he esmentat, s'hi afegiren Nicolau de Valldaura, Ramon des Soler i Joan de Quintavall des del començament de juny, i també s'hi incorporaren dos representants de Perpinyà, Pere Rodon i Joan Vola, i també missatgers de Vic, de Manresa i de Cervera. Des del mes d'agost s'hi incorporaren el bisbe de Tortosa i diversos nobles, com el comte d'Urgell, Joan de Cardona, Roger Bernat de Pallars, Berenguer de Cruïlles, Arnau de Cervelló, Bernat Galceran de Pinós, Roger de Montcada, Francesc Sagarriga i altres que devien haver acudit a Barcelona per a participar en el Parlament.¹⁴

El Consell de la Reina hagué de resoldre els problemes més urgents que es presentaren: l'al·legació de la reina Violant d'estar embarassada, les pretensions a la Corona del comte de Foix, el procés contra els antics consellers i domèstics

11. T. FERRER I MALLOL, «Una època tranquil·la en el govern de Barcelona», p. 172-173. Els escollits foren Jaume Marquet, que era conseller, Ramon Desplà, Ramon Savall, misser Pere Pasqual, Bernat Satria, Joan Ses-Avaces, Marc Turell, Guillem de Cabanyelles i Pere Sabadia.

12. M. T. FERRER I MALLOL, «Un aragonés consejero de Juan I y de Martín el Humano: Francisco de Aranda», *Aragón en la Edad Media* (Saragossa), núm. XIV-XV (1999), *Homenaje a la profesora Carmen Orcástegui Gros*, p. 531-562.

13. *Cortes de los antiguos reinos de Aragón y de Valencia y Principado de Cataluña publicadas por la Real Academia de la Historia*, tom I, vol. IV, *Cortes de Cataluña*, Madrid, 1896-1922, p. 248-249.

14. *Cortes*, vol. IV, p. 248-249, 250, 253, 257, 260-261 i 263.

de Joan I, les primeres mesures per a enviar diners al rei Martí a Sicília, l'organització de la casa reial i del govern, especialment els aspectes administratiu i judicial, i els preparatius per a la defensa del país davant l'amenaça d'una invasió per part del comte de Foix.

2. LA REUNIÓ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA DEL 1396

Les primeres mesures defensives preses pel Consell de la Reina eren importants, però els preparatius decisius per a la guerra no podien fer-se sinó a través de la convocatòria de corts o d'un parlament. La reina i els seus consellers escolliren convocar un parlament, que era més fàcil de reunir en absència del rei; tradicionalment, els estaments exigien la presència personal del rei a les corts, i només en casos excepcionals el rei podia habilitar la reina o el primogènit per a presidir-les. A més, els estaments eren contraris a la convocatòria de corts per a finalitats específiques,¹⁵ com era el cas de l'any 1396, en què el motiu de la convocatòria d'una assemblea era organitzar la defensa de Catalunya, amenaçada per la invasió de les tropes coalitzades dels comtes de Foix, d'Armanyac i de l'Illa i d'altres magnats i barons, segons deia la justificació de la convocatòria, inserida abans de la còpia de les cartes de convocatòria.¹⁶

Atès que un parlament podia atendre perfectament bé la demanda d'ajut que presentaria la Corona per a afrontar la defensa de Catalunya, és natural que la reina i els seus consellers s'inclinessin per la convocatòria d'una assemblea que no aixequés els recels dels estaments, que haurien endarrerit els acords necessaris. Tal com deia Víctor Ferro, el Parlament General era una reunió dels membres dels braços cridats pel rei, el seu representant habilitat o el seu substitut, per a donar, personalment o a través de llurs representants, consell i ajuda en matèries concretes relatives als interessos de la Corona o de la cosa pública del Principat. Aquest era el tret més característic que oposava el Parlament a la universalitat temàtica de les corts generals: haver estat convocat per a tractar determinades qüestions considerades prou importants per a justificar una consulta d'aquesta amplitud. Deia que els assumptes que s'hi havien de tractar no solien expressar-se en la convocatòria, llevat de circumstàncies excepcionals, i la situació del 1396, afegim, era una d'aquestes circumstàncies excepcionals. La composició d'un parlament era similar a la d'unes corts, però els assistents actuaven a títol in-

15. VÍCTOR FERRO, *El dret públic català: Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*, Vic, Eumo, 1987, p. 188-191 i 238-239.

16. *Cortes*, vol. IV, p. 254.

dividual, no podien donar l'assentiment a lleis paccionades i la seva assistència no era obligatòria. Afegí que les disposicions que regien per a les corts sobre els requisits del lloc de reunió, les prorrogacions i el procediment, eren aplicables també als parlaments, bé que d'una manera més simplificada, perquè les funcions del parlament eren més limitades i no calia escollir jutges de greuges, per exemple. No s'hi votava un donatiu, però els braços podien acordar fer un servei pecuniari al rei.¹⁷

2.1. EL CONVOCANT

Ja he dit que el Parlament fou convocat per la reina Maria, que detenia el títol de lloctinent general del seu marit, el rei Martí. Però, en realitat, el nomenament de lloctinència no fou signat pel rei Martí fins el 25 de juny de 1396 al campament davant de Piazza, a Sicília, i no devia arribar a Barcelona fins al començament de juliol. És cert que Maria de Luna disposava d'una procuració general de l'infant al seu favor feta el 15 d'abril de 1396, poc abans de la mort de Joan I.¹⁸ De fet, doncs, no estava habilitada per a convocar el Parlament quan ho féu, ni tampoc no es podia titular encara lloctinent el 12 de juny, però les circumstàncies eren tan excepcionals i l'autoritat de la reina era tan clara que ningú no demanà de veure el document que ho acreditava. Els enemics del nou rei, que ho podien haver demanat, no estaven pas en disposició de fer-ho, perseguits com estaven. El Parlament s'inicià el mateix dia que el rei signava a Sicília els poders de lloctinència a favor de la seva esposa, de manera que l'actuació de la reina al Parlament quedava validada.

2.2. L'ÀMBIT DE LA CONVOCACIÓ

L'àmbit de la convocatòria fou només Catalunya, malgrat que s'ha dit que era per a tots els regnes cismarins.¹⁹ El fet que els acords del Consell de la Reina precedeixin el procés d'aquest Parlament ha fet confondre les coses, perquè en el Consell sí que hi eren presents uns quants valencians i algun aragonès, com

17. V. FERRO, *El dret públic català*, p. 188-191 i 238-240.

18. ACA, C, reg. 2209, f. 13r-16r (1396, juny, 25, Piazza). La reina es referí a aquesta procuració: reg. 2345, f. 98r (1396, novembre, 5). Vegeu la procuració de l'infant Martí a la seva esposa a: reg. 2209, f. 16v (1396, abril, 15).

19. V. FERRO, *El dret públic català*, p. 241.

ja he dit. De tota manera, cal assenyalar que hi assistí un no-català, Francesc d'Aranda, persona de la màxima confiança de la reina, però ho féu en representació de nobles catalans. L'àmbit de celebració era, doncs, reduït a Catalunya i als comtats de Rosselló i Cerdanya.

2.3. LES CARTES DE CONVOCACIÓ

El 12 de juny, la reina Maria, sota el títol de lloctinent general del seu marit, el rei Martí, escrivia a diverses personalitats catalanes per a convocar-les a un parlament que havia de reunir-se a Barcelona el 25 de juny.

Pel que fa als eclesiàstics, la carta que serví de model fou l'enviada a l'arquebisbe de Tarragona. La reina el convocava per al 25 de juny a Barcelona amb l'objectiu de proveir el que fos necessari per al retorn del rei i per a assegurar la defensa de la terra contra els que «en gran multitud» s'aparellaven per a envair-la.²⁰ En la carta la reina no especificava quins eren els enemics, que sí que apareixien en la justificació de la convocatòria del Parlament. La carta invocava també la utilitat de la cosa pública, però declarava que si el convocat no hi podia assistir, podia ésser representat per un procurador. La reina envià cartes similars a tots els bisbes catalans i als capítols de les catedrals catalanes; i, a més, al prior de Catalunya de l'orde de l'Hospital, als abats de Ripoll, Sant Cugat, Poblet, Santes Creus i Banyoles, i al prior de Montserrat.²¹

El model de carta per als nobles fou la carta destinada al comte Pere d'Urgell, en la qual la reina alabava els serveis prestats per la família del comte als reis i prínceps d'Aragó, segons el que mostraven «actes antichs e scriptures de tots temps», la qual cosa li donava l'esperança que podria comptar amb el seu ajut, sobretot en absència del rei. Justificava emotivament l'absència del marit, ocupat «en conquerer regnes estranys, e oblidades fam e set, calor e fret e altres angoxoses pressures e perills infinits, ab escampaments grans de sanch d'ell e d'aquells qui ab ell són e ab passamentts lonchs de mars perilloses per moltes parts haja entès ab fervor animosa e entena incessantment en augmentar sa gran corona, de què no a ell solament, mas a tota sa nació ha conquesta gloriosa laor perpetualment duradora per fama». La carta passava després a l'objectiu del Parlament: obtenir ajuda per a fer front a l'exèrcit que es reunia i es preparava per a entrar en els estats de la Corona catalanoaragonesa per tal de saquejar-los; en nom del rei absent, demanava consell i ajuda d'ell i d'altres persones i la seva presència

20. *Cortes*, vol. IV, p. 254.

21. *Cortes*, vol. IV, p. 274-276.

al Parlament, personal o per mitjà d'un procurador, per a defensar la terra i proveir la utilitat de la cosa pública i el prompte retorn del rei. Cartes similars foren enviades als comtes de Prades, Cardona i Pallars, als vescomtes de Rocafortí, Illa i Canet i Èvol, i a vint-i-dos nobles, cavallers i donzells més.²²

El procés del Parlament no conserva les cartes enviades a les ciutats i viles reials convocades a corts. No hi fou convocat ningú de Mallorca, segurament perquè era un problema que no afectava les Illes.

2.4. L'INICI I EL DESENVOLUPAMENT DEL PARLAMENT

El dia 25 de juny, data de l'inici del Parlament, era diumenge i la reina respectà la festa i no convocà ningú, però el dilluns 26 reuní els síndics de les ciutats i viles reials de Catalunya a la dita Sala dels Cavalls del Palau Reial Menor i els exposà breument la situació: els comtes de Foix i d'Armanyac i altres barons reunien una gran quantitat de tropes per a envair i devastar Catalunya i altres regnes de la Corona, per la qual cosa era necessari que el rei pogués tornar i que mentrestant la terra pogués defensar-se. Els demanà que l'aconsellessin i li donessin l'ajuda necessària per a preservar els regnes de qualsevol atac i fins i tot passar a l'ofensiva per a castigar els invasors com mereixien. Aquesta declaració, similar a la de les cartes que havien estat enviades als membres dels altres estaments, serví com a proposició reial; consta que els síndics l'escoltaren de genolls per reverència. Seguidament, Bernat Miquel, llicenciat en Lleis que actuava com a regent de la Cancelleria, glossà de manera més detallada el que havia dit la reina. No sabem si la intervenció de Bernat Miquel obeïa al fet que la reina no era gaire bona oradora o al fet que no parlava un català prou bo, atès que era aragonesa, si bé el seu discurs és reproduït en català en el procés del Parlament. La resposta dels síndics fou que estaven disposats a fer el que la reina els demanava.

Seguidament, la reina i el regent de la Cancelleria, Bernat Miquel, feren la mateixa proposició a l'arquebisbe de Tarragona i als altres eclesiàstics, de manera que es reuniren per separat. No hi ha constància que la reina fes una proposició similar als nobles, bé que pot haver-hi un error de còpia, ja que la reunió amb els síndics de les ciutats hi és repetida.²³

El 27 de juny es reuniren els membres presents de cada estament, sembla que de manera conjunta, per tal d'escollir divuit persones que havien de fer de tractadors. Els membres presents eren dotze del braç eclesiàstic, quaranta-un del

22. *Cortes*, vol. IV, p. 276-278.

23. *Cortes*, vol. IV, p. 278-279.

braç militar, entre els quals figurava l'aragonès Francesc d'Aranda, conseller de la reina, setze síndics de ciutats i viles, dos diputats del general i Bernat Miquel, que era el regent de la Cancelleria de la reina.

Els tractadors escollits foren: dos pels bisbes, tres pels capítols i un pels ordes religiosos, sis en total; els sis de la noblesa es distribuïren en dos representants de magnats i nobles i quatre de cavallers i homes de paratge; i tres foren escollits per les ciutats reials i tres més, per les viles reials.

Els tractadors es reuniren cada dia al palau una hora al matí i una altra hora a la tarda. El 27 a la tarda ja acordaren enviar al rei, a Sicília, en dues galeres, una ambaixada formada per un prelat, un baró i dos cavallers, un de les ciutats i un de les viles reials; les galeres només portarien banderes del comtat de Barcelona, és a dir, amb barres grogues i vermelles. S'acordà també soldejar 300 bacinets, 300 pillards i 100 ballesters a cavall, que haurien d'ésser enviats a la frontera. Per a pagar-los calia manllevar 35.000 florins.²⁴ Pels acords del Consell de Cent de Barcelona sabem que els diputats del General de Catalunya havien d'aconseguir aquests diners, però havien d'ésser avançats per Barcelona i Perpinyà mitjançant la venda de censals morts, les pensions dels quals serien pagades per la Generalitat.²⁵

El dia 28 del mateix mes, els tractadors del Parlament acordaven esmerçar 50.000 florins més, que havien d'ésser aportats pel General de Catalunya, en soldades de tropes, tropes que ara, sumades a les previstes anteriorment, tenien 700 bacinets, 700 pillards i 400 ballesters a cavall, amb la qual cosa es complia l'acord de soldejar 1.000 pillards, 1.000 bacinets i 500 ballesters a cavall per a assegurar la defensa de Catalunya.

S'acordà, a més, elegir alguns membres que, juntament amb els diputats, s'ocupessin de manllevar 150.000 florins per al pagament de 1.000 pillards, 1.000 bacinets i 500 ballesters a cavall durant tres mesos; en aquesta quantitat quedaven compresos els 35.000 florins esmentats abans per a assoldar 300 bacinets, 300 pillards i 100 ballesters, i els 10.000 destinats a les dues galeres que havien d'enviar-se al rei a Sicília.²⁶ Aquesta suma, segons ens informa un acord del Consell de Cent de Barcelona, havia d'ésser avançada per les ciutats reials, que l'havien d'aconseguir pel mateix procediment que havien seguit per a aconseguir els 35.000 que acabem d'esmentar, i quedaria en dipòsit en poder de les ciutats, que l'aportarien quan fos necessari gastar-la. A Barcelona, d'aquesta quantitat li corresponia aportar 50.000 florins.²⁷

24. *Cortes*, vol. IV, p. 280-282.

25. AHCB, *Llibre del Consell*, 27, f. 32v-34r (1396, juny, 23).

26. *Cortes*, vol. IV, p. 282-283.

27. AHCB, *Llibre del Consell*, 27, f. 34r-36r (1396, juliol, 10).

El 30 de juny els membres del Parlament aprovaren, firmaren i juraren els acords assolits pels tractadors; els que no hi havien estat presents aquell dia els juraren més tard, mentre que els que representaven algú, presentaren els documents acreditatius, ja que assumien un compromís important. L'1 de juliol es decidí que dos barcelonins, Guillem Pujada i Pere Sabadia, s'ocupessin de la preparació de les dues galeres que havien d'ésser enviades a Sicília i també s'escolliren sis persones que tindrien poders per a manllevar fins a 150.000 florins i pagar les tropes amb aquests diners, tropes que ells mateixos podrien escollir. Foren elegits: pel braç eclesiàstic, Joan Morells, prior de Tarragona, i misser Pere Despujol; pel braç nobiliari, Arnau de Cervelló pels magnats, nobles i barons, i Guillem de Castellà pels cavallers i homes de paratge; per les ciutats i viles reials, Ramon Desplà, de Barcelona, i Pere Redon, burgès de Perpinyà.²⁸ En previsió que algunes d'aquestes persones patissin algun impediment que no els permetés actuar en la comissió, s'acordà que la resta de membres i els diputats podien nomenar un substitut. Igualment foren elegides les persones que havien d'acudir com a ambaixadores de Catalunya prop del rei Martí, a Sicília, amb les dues galeres esmentades abans, dues per cada estament. Finalment, el 5 de juliol la reina llicencià el Parlament o Consell, com també era anomenat, perquè ja s'havia complert l'objectiu, bé que disposà que els que encara no haguessin presentat llurs poders, si representaven alguna ciutat o vila, noble o eclesiàstic, monestir, etcètera, ho fessin, cosa que ocupà alguns dies més.

Malgrat que la reina havia llicenciat el Parlament, els seus membres foren convocats novament el 14 de juliol perquè aproessin que el General de Catalunya donés seguretat a les ciutats i viles que avançarien 40.000 florins que serien lliurats al rei Martí perquè pogués tornar als seus regnes; com a penyora d'aquest préstec, la reina lliuraria les relíquies, joies i robes que havien pertangut al rei Joan I, a més de la vila de Montblanc. El rei Martí, abans de rebre aquests diners, s'havia de comprometre a tornar als seus regnes i a no recobrar les penyores fins que hagués reintegrat a la Generalitat aquella quantitat amb els interessos corresponents. L'acord d'aquesta reunió es troba en el procés del Par-

28. *Cortes*, vol. IV, p. 283 i 288. Sobre els representants del braç reial, cf. M. T. FERRER I MALLOL, «Els diputats del braç de les ciutats i viles reials de 1359 a 1413. Perfils biogràfics», *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, núm. 26 (2005), *Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallart*, p. 515-549. M. T. FERRER, «Altres famílies i membres de l'oligarquia barcelonina», a C. BATLLE I GALLART, M. T. FERRER I MALLOL, M. C. MANÉ I MAS, J. MUTGÉ I VIVES, S. RIERA I VIA-DER I M. ROVIRA I SOLÀ, *El «Llibre del Consell» de la ciutat de Barcelona, segle XIV: les eleccions municipals*, Barcelona, CSIC, Institució Milà i Fontanals, Departament d'Estudis Medievals, 2007, esp. p. 286-290.

lament, però ignorem si es considerava encara com a integrant del Parlament o bé com a consell ampliat de la reina, perquè diverses vegades el Parlament és designat com a consell. Hi ha encara acords sobre afers menors: l'aclariment que les despeses de les ambaixades a França, Castella, Navarra i Aragó també entraven en el concepte de defensa de Catalunya i havien d'ésser pagades amb els diners destinats a la defensa; la decisió que dues persones revisessin els comptes i contractes de Julià Garrius; finalment, l'1 d'agost els membres del Parlament que encara romanien a Barcelona autoritzaven el pagament de 600 florins a la galera de Bertran Llança perquè anés a Sicília prop del rei, acompanyant les dues galeres que Catalunya trametia a aquest, i rescindien el viatge que havia de fer un lleny que els havia de portar pa.²⁹ Aquesta fou la darrera activitat del Parlament en la seva primera fase.

Com veiem, no hi hagué concessió de donatius, perquè els parlaments no en feien; només foren autoritzats préstecs a càrrec dels béns del General o Generalitat de Catalunya, avançats sovint per les ciutats.

3. LA REUNIÓ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA DE 1396-1397

El 8 de novembre de 1396 la reina Maria convocà a Barcelona un altre parlament que havia de començar el 25 del mateix mes, amb una gran urgència, doncs. Les tropes del comte de Foix eren llavors al Pallars i la conca d'Orcau, on, segons deia la reina en la carta de convocació, havien ocupat viles i castells i havien pres homes, dones, infants i tota mena de béns, bestiar, robes, etcètera, i robaven i destruïen tot el que podien. Calien més recursos per a continuar la guerra en defensa del país. Com en el Parlament anterior, la carta de convocació tramesa a l'arquebisbe de Tarragona es conserva en el procés del Parlament, com també la carta adreçada al capítol de la catedral de Tarragona, i hi consta, a més, la llista de bisbes, capítols, hospitalers i abats de diversos monestirs als quals fou enviada. El mateix model serví per al comte d'Urgell i els altres magnats, nobles, cavallers i donzells, i també per a les ciutats i viles reials.³⁰

El Parlament s'inicià el 25 de novembre de 1396 a Barcelona, al Palau Reial Menor, però, com que hi havia poca gent, la reina disposà que el regent de la Cancelleria, Bernat Miquel, el prorrogués per al dilluns següent. A més de Francesc d'Aranda, que era aragonès però representava Ponç de Ribelles, hi participà també aquesta vegada el marquès de Villena, parent dels monarques i de

29. *Cortes*, vol. IV, p. 283-300.

30. *Cortes*, vol. IV, p. 301-305.

molts altres nobles. Els primers dies s'aprofitaren perquè aquells que representaven altres persones o institucions presentessin els seus poders.

El 27 de novembre s'inicià finalment el Parlament amb la proposició de la reina; aquesta vegada la reina encomanà al regent de la Cancelleria, Bernat Miquel, que la recités per ella. La proposició deia el que tots sabien: que el comte i la comtessa de Foix havien envaït Catalunya amb un gran nombre de gents d'armes i afirmaven que els regnes pertanyien a la comtessa, que havien combatut i pres llocs, viles i castells i que calia expulsar-los aviat, ja que si la pau entre França i Anglaterra es feia aviat, les tropes que quedarien lliures també envairien els regnes per a robar i destruir i llavors seria molt difícil rebutjar-les; els demanà, doncs, ajuda per a combatre aquestes tropes. El bisbe de Barcelona respongué pel braç eclesiàstic assegurant que farien tot el que fos possible per a defensar els regnes i les terres del rei i preservar els monarques d'infàmia; Bernat de Cabrera respongué pels magnats, barons i nobles, i Guillem de Cartellà, pels cavallers i gentilhomes de Catalunya, ja que des del 1389 el braç noble s'havia dividit en dos, un per a l'alta noblesa i un altre per a la baixa noblesa; finalment, un dels síndics de Barcelona, Macià Castelló, que n'era conseller, respongué per les ciutats i viles reials.³¹

Els primers dies els parlamentaris es reuniren però no prengueren cap acord, llevat de canviar la seu de les reunions, que el 29 de novembre fou l'estança de la catedral de Barcelona dita «lo Sellar o dels Apòstols» i a partir del 30 fou la sala capitular del monestir de frares menors, on podien gaudir de més espai. Després d'assistir a les primeres sessions, els representants de Barcelona no acudiren a cap de les que se celebraren a partir del 29 de novembre perquè la ciutat es trobava en període d'eleccions municipals, que se celebraven el 30. A causa de la seva absència i de la d'altres membres, el Parlament no prengué cap acord en les reunions dels dies 29 i 30 de novembre, ni tampoc els dies 1 i 2 de desembre. En canvi, el dia 4, els tres braços aprovaren algunes resolucions sobre la defensa del Principat i l'organització de la Diputació del General, que havia estat ampliada, amb motiu de la guerra, amb sis membres adjunts. En concret, decidiren acomiadar els homes d'armes a sou del General de Catalunya que servien a Martorell, lloc pres al comte de Foix, mentre que els ballesters, que havien cobrat per endavant, havien de continuar servint fins que s'acabés el mes i mig per al qual havien estat contractats; igualment es decidí retirar els tres diputats adjunts que havien estat nomenats per a ajudar els diputats en els afers de la defensa de Catalunya; es decidí també retirar del seu càrrec Bernat Gralla, diputat del braç reial que estava malalt, i substituir-lo per Pere Redon, de Per-

31. *Cortes*, vol. IV, p. 305-311.

pinyà, que havia de cobrar el mateix salari que Gralla, un florí d'or d'Aragó diari, a més d'uns altres trenta que percebria graciosament cada mes, i al qual fou encomanada també la revisió dels comptes de Bernat Gralla. Redon jurà el càrrec davant del Parlament i semblà que tot quedava en ordre.³²

Però, com que els representants de la ciutat de Barcelona no havien pres part en aquests acords a causa de les eleccions municipals —si bé el dia 4 de desembre sembla que ja haurien pogut assistir a la sessió del Parlament, perquè les eleccions havien estat el 30 de novembre—, els consellers anaren a queixar-se a la reina del perjudici i menyspreu que havia estat fet a Barcelona i li anunciaren que la ciutat no intervindria en el Parlament fins que no fossin revocats els acords que havien estat presos sense ésser-hi presents els representants de la ciutat. El Consell decidí, en la reunió del 9 de desembre, que fossin elegides deu o dotze persones perquè hi intervinguessin en nom de la ciutat d'acord amb els precés de la reina,³³ però els representants no foren escollits fins el 16 de desembre, quan els actes realitzats en absència dels representants de la ciutat ja havien estat revocats.³⁴

La ciutat de Barcelona havia obligat el braç reial, o almenys una part dels municipis representats, a contradir, el 9 de desembre, els acords aprovats el dia 4 anterior. Sembla que l'acord que més molestava la ciutat de Barcelona era la substitució de Bernat Gralla per Pere Redon i que fou per aquest motiu que el Parlament decidí demanar al jurista Guillem de Vallseca que estudiés les resolucions de la Cort de Montsó sobre els diputats i les del Parlament anterior per a veure si el Parlament reunit podia actuar de la manera que ho havia fet; si no ho podia fer, caldria esmenar-ho. El dia 11 de desembre, el noble Bernat de Cabrera anà personalment a casa de Guillem de Vallseca per a presentar-li l'encàrrec del Parlament, que Vallseca no acceptà, per la qual cosa, després d'uns dies de discussió, el dia 15 de desembre, l'arquebisbe de Tarragona, el noble Bernat de Cabrera i alguns altres anaren a demanar a la reina que determinés dos juristes que resolguessin la qüestió. La reina confià l'afer als doctors en Lleis Pere Sacalm i Bernat Miquel, a tots dos o a un d'ells. El Parlament preferí confiar la qüestió només a Pere Sacalm i aquest acceptà l'encàrrec per reverència a la reina i al Parlament. Ben poc després, l'endemà, exposà la seva opinió després d'haver estudiat l'afer tota la nit: el Parlament no podia prendre els acords que havia

32. *Cortes*, vol. IV, p. 315-324.

33. AHCB, Llibre del Consell, 27, f. 61v-62r (1396, desembre, 9).

34. AHCB, Llibre del Consell, 27, f. 68v (1396, desembre, 16). Els elegits foren Ramon Desplà, «major de dies», Berenguer Vives, doctor en Lleis, Bernat Satria, Francesc Terré, Pere Pasqual, doctor en ambdós drets, Pere Dusay, Jaume Marquet, fill de Galceran, Joan Ses-Avaces, Marc Tuller, Berenguer Martí i Pere Sabadia.

pres; en el procés conservat del Parlament, no hi consten els raonaments en què basà la resposta. Els parlamentaris presents acceptaren el seu informe i l'endemà, el diumenge 17 de desembre, solucionat el primer conflicte, els consellers de Barcelona ja compareguren al Parlament, però no s'arribà a cap acord perquè els membres del braç militar pretenien haver rebut alguns greuges.³⁵

Efectivament, el braç militar es negà a reconèixer que la ciutat de Barcelona tingués dret a tenir un nombre tan gran de representants en el Parlament i assegurà que no n'hi podia aportar més de quatre, i no pas els nou que s'hi havien presentat el 17 de desembre;³⁶ la major part dels cavallers deixaren d'assistir a les reunions del Parlament des del 18 de desembre, i des del 20 se n'absentà tot el braç.³⁷ El Consell de Trenta de Barcelona decidí llavors reduir el nombre dels seus representants de dotze a sis, tres dels quals haurien de canviar cada dia perquè poguessin intervenir-hi tots els que havien estat elegits.³⁸ Però com que els nobles continuaven afirmant que la ciutat només podia aportar quatre síndics al Parlament, la mateixa reina pregà a la ciutat que cedís perquè el Parlament pogués continuar la seva tasca. El Consell de Trenta decidí llavors enviar-hi el primer dia cinc representants i, després, unes vegades sis, altres set i altres vuit, «per donar a entendre que la ciutat ha franca libertat de bé elegir en lo dit Parlament aquells quel·ls vulla».³⁹ Però el braç militar continuà absent, malgrat que el braç eclesiàstic i el reial li adreçaren un requeriment, el 29 de desembre, perquè tornés al Parlament i es pogués tractar de la defensa, que era un afer urgent tenint en compte que en els regnes hi havia enemics guerrejant i destruint el país; la requesta fou presentada a Bernat de Cabrera i a altres nobles que foren trobats al claustre del monestir.⁴⁰

El 30 de desembre, els barons i cavallers presentaren una protesta molt interessant per tal de puntualitzar diversos fets i la seva actitud. El primer greuge era la forma de la carta de la reina Maria per a convocar-los al Parlament, atès que havia usat la forma «manam-vos» en comptes de «pregam-vos», que, segons ells, era la que corresponia i la que era acostumada, ja que anar al Parlament era «més voluntat que necessitat e acte voluntari que necessari» i els barons no estaven obligats per usatges o constitucions a anar al Parlament. Malgrat tot, ells

35. *Cortes*, vol. IV, p. 329-337.

36. AHCB, Llibre del Consell, 27, f. 69r-70r (1396, desembre, 18). La decisió sobre els representants de la ciutat fou presentada el 19 de desembre a Bernat Miquel, regent de la Cancelleria Reial, al qual foren mostrats els poders dels representants: *Cortes*, vol. IV, p. 329.

37. *Cortes*, vol. IV, p. 338-343.

38. AHCB, Llibre del Consell, 27, f. 69r-70r (1396, desembre, 18).

39. AHCB, Llibre del Consell, 27, f. 70r-v (1396, desembre, 19).

40. *Cortes*, vol. IV, p. 343-345.

prengueren acords sobre la defensa mentre eren absents els síndics de Barcelona; la protesta enumera aquests acords, amb alguns detalls que no figuren en el procés del Parlament: per a acomiadar gent d'armes que eren a Martorell perquè l'enemic ja era fora del Principat, per a retirar del càrrec els diputats adjunts perquè ja no eren necessaris i rebaixar el salari als tres diputats que se l'havien augmentat sense tenir en compte que la Generalitat estava molt carregada, i per a substituir un diputat malalt. La resposta dels barons continuava recordant els fets protagonitzats per Barcelona, l'absència dels seus síndics i l'entestament a fer revocar aquells acords, malgrat tot el que havien fet els nobles per a arribar a la concòrdia.

Un altre punt protestat fou la innovació feta per la ciutat de Barcelona d'acudir al Parlament amb dotze representants, sense portar els poders corresponents. El Parlament encarregà llavors a algunes persones que revisessin els registres antics per a saber quants representants portava Barcelona a les assemblees, amb la condició que es respectés el costum antic; i es va trobar que eren quatre, però Barcelona no havia respectat l'avinença.

La resposta nobiliària afegia, a més, que els síndics de Barcelona s'havien assegut al banc dels prelats i barons «no recordans que a les dignitats e persones deu ésser feta honor, car segons la dignitat cascú és honrador en lo seu loch». Els barons protestaren també perquè la reina havia fet fer una crida perquè tothom acudís al Parlament sota certa pena, cosa que era incorrecta segons la mateixa afirmació que s'havia fet abans, és a dir, que l'assistència al Parlament era voluntària.

Es queixaren, a més, que durant la seva absència el braç eclesiàstic i el reial havien decidit acomiadar tota la gent d'armes i destinar els diners que quedessin dels destinats a la defensa, a l'execució del vescomtat de Castellbò, és a dir, a l'ocupació i la confiscació d'aquest senyoriu del comte de Foix. El braç militar digué que aquestes decisions havien estat preses en la seva absència i que no hi estava d'acord, bé que la veritat és que no hi havia acord oficial sobre aquesta matèria. Manifestaren que si, segons la declaració feta per Pere Sacalm, no valien els actes fets durant l'absència de part dels parlamentaris (els síndics de Barcelona), tampoc no valien ara per l'absència dels nobles. I, efectivament, degueren ésser anul·lats, perquè no figuren en el procés del Parlament. El braç militar es reservà el dret de recórrer a qualsevol dret, constitució, usatge o capítol de cort o de parlament contra els altres dos braços i els diputats a causa d'aquestes qüestions.

A més, els nobles i cavallers, representats els primers per Bernat de Cabrera i els segons per Francesc Bertran, presentaren una requesta anterior, del 23 de desembre, en la qual asseguraven que aquell matí tant el braç dels barons com

el dels cavallers s'havien presentat a la sala capitular dels frares menors per a reunir-se amb els altres dos braços, però no hi havia ningú.

La menció dels dos braços de l'estament militar en aquests documents suscità immediatament una altra querella. L'arquebisbe de Barcelona respongué a l'al·legat dels nobles declarant que els braços eclesiàstic i reial impugnaven la divisió del braç militar en dos, un de magnats i barons i un altre de cavallers i donzells.⁴¹ Aquesta divisió havia estat establerta per Joan I el 1389,⁴² però no agradava als altres braços.

Un altre document redactat pel braç dels magnats i barons fou lliurat a l'arquebisbe de Tarragona com a resposta a la requesta dels braços eclesiàstic i reial, però centrant-se en l'afer de la defensa del país; segurament els amoïnava que es pogués dir que es despreocupaven de la defensa. Declararen, doncs, que el seu braç estava disposat a ocupar-se de la defensa de la terra, malgrat que afortunadament no calia pensar en la lluita contra l'enemic perquè aquest ja era fora dels dominis del rei, però exigien la revocació dels greuges inferits al braç. Però l'arquebisbe no acceptà el document perquè el portador no tenia els poders adequats per a fer el lliurament. De tota manera, com veiem, fou incorporat al procés del Parlament. L'absència dels nobles continuà, doncs.⁴³

Els braços eclesiàstic i reial rebutjaren el requeriment de l'estament militar i especialment la menció reiterada de la divisió de l'estament militar en dos braços, en contra del costum secular d'un sol braç per a tots els nobles, conegut com a *braç militar* o *de la cavalleria*. Després passaren als desmentiments punt per punt de les al·legacions dels nobles; els consellers de Barcelona defensaren que fossin revocats els acords presos en absència dels síndics de Barcelona i d'altres ciutats i viles reials, si bé opinaven que la sola absència dels de Barcelona ja era suficient per a obtenir la revocació; els síndics barcelonins defensaren el seu dret de nomenar els representants que els semblés i asseguraren que no hi havia limitació; pel que fa a la inspecció de registres, asseguraren que només en devien haver mirat un, perquè, si els haguessin mirat tots, haurien vist que a vegades els síndics eren quatre i altres vegades eren cinc, sis, set, vuit, nou i fins i tot deu; també altres ciutats reials molt menors que Barcelona havien enviat un nombre variable de síndics a corts i parlaments; també rebutjaren que no haguessin segut en el lloc que els pertocava; pel que fa als acords presos sobre la defensa en

41. Cortes, vol. IV, p. 346-350. Cf. F. L. PACHECO, «No y ha bras, no y ha bras, que bones sentencies ni ha. Las Cortes catalanas y el problema del cuarto brazo», *Initium*, núm. 7 (2002), p. 99-138, esp. p. 101-102.

42. Cortes, vol. IV, p. 363-365.

43. Cortes, vol. IV, p. 351.

absència dels nobles, declararen que ho foren de bona fe i per a evitar danys a la cosa pública; les rèpliques i contrarèpliques continuaren i els dos braços declararen que el dia 22 de desembre, si bé els nobles, pretesament, no els trobaren reunits a la sala capitular, hi havien estat reunits diverses vegades a diverses hores i fins i tot els pregaren que hi anessin, però és cert que no hi anaren el dia següent, que era dissabte, perquè ja no esperaven que els nobles hi anessin fins després de Nadal; cal suposar, doncs, que els nobles hi havien anat quan estaven segurs que no hi trobarien els altres dos braços, que no volgueren reconèixer aquesta compareixença com a bona; en una altra resposta no acceptaren que haguessin causat cap greuge als nobles i creien que calia parlar de la defensa, encara que en aquells moments els enemics ja haguessin sortit del país.⁴⁴

Alguns membres de la noblesa es reincorporaren finalment al Parlament el 18 de gener de 1397, agrupats només en tres braços; és a dir, els nobles cediren en aquest punt i finalment prengueren acords: pagar el sou degut a la gent d'armes que havia foragitat el comte de Foix de les terres del rei amb els diners del General, encara que ultrapassessin la quantitat aprovada de 157.000 florins; aprovar que es fes la despesa necessària per a portar a terme una ambaixada per a alliberar de la presó el cavaller Ramon de Blanes, empresonat quan travessava Aquitània per a anar a embarcar-se cap a Anglaterra per tal de portar a terme una ambaixada;⁴⁵ i nomenar Francesc Bertran i Pere Sabadia per a examinar els comptes dels diputats des del Parlament precedent.

De tota manera, encara continuaren els documents creuats entre els uns i els altres, amb desmentiments de les afirmacions de la part contrària. Els nobles defensaren la divisió en dos braços com a aprovada pel rei Joan I i, per tal de no dilatar més el Parlament, renunciaren a continuar discutint la qüestió del nombre de representants de Barcelona, però continuaren mantenint que el nombre acostumat era menor, cosa que era certa, almenys a les corts darreres. També el braç dels cavallers defensà la divisió aprovada per Joan I, que fins i tot els havia concedit un segell i la facultat de reunir-se. Els altres braços continuaren dient, però, que no acceptaven la divisió del braç militar en dos braços, ja que devien pensar que trencaria l'equilibri de les corts i els parlaments en favor de la noblesa.

Vista la situació de divisió en el Parlament i que l'enemic ja havia sortit dels regnes, la reina decidí, el 26 de gener, prorrogar el Parlament fins al mes de

44. *Cortes*, vol. IV, p. 352-357.

45. Cf. M. T. FERRER I MALLOL, «El rapto de un embajador. Las embajadas a Navarra e Inglaterra de Ramon de Blanes en 1396 y la sucesión de Juan I de Aragón», a *La Corona de Aragón y Navarra*, en prensa.

març, quan esperava que el rei ja hauria tornat. Entre els darrers acords figuren el de pagar els porters i escrivans que havien servit durant el Parlament i el de manar als diputats que revisessin els comptes de la vila de Puigcerdà, que es queixava que havia hagut de mantenir i fornir castells.⁴⁶

No se sap que aquest Parlament fos reprès, cosa que seria comprensible atesa la falta de concòrdia que hi havia regnat. Amb prou feines hi havia hagut tres dies de reunió normal amb tots els braços. Per tant, el Parlament havia tingut dificultats per a portar a terme una tasca positiva i havia passat el temps en reunions inútils; malgrat que havia estat reunit més temps que en l'etapa anterior, prengué ben pocs acords importants. En conclusió, podem dir que hi havia hagut dues causes d'aquesta discòrdia: d'una banda, la prepotència de la ciutat de Barcelona, que havia originat llargues discussions per un afer de prestigi i protocol, que també era una qüestió de poder i d'influència, i que, de fet, volia assegurar la seva influència en el govern del país després d'aconseguir fer posar a la presó els consellers de Joan I; de l'altra, l'oposició de la noblesa a perdre poder i la seva obstinació a imposar la divisió del braç militar en dos braços. La qüestió de la divisió del braç militar estava destinada encara a arrossegar-se durant les Corts de Catalunya convocades per Martí l'Humà el 1405.

Aquests incidents, especialment els provocats per Barcelona, justifiquen la prevenció del rei Pere el Cerimoniós contra la celebració de corts en aquesta ciutat, ja que deia que els síndics barcelonins voldrien consultar el Consell de Cent cada vegada que tinguessin un dubte i retardarien la presa de decisions.⁴⁷ Aquesta vegada la causa no fou exactament la mateixa, però tingué els mateixos efectes bloquejadors.

46. *Cortes*, vol. IV, p. 359-367.

47. ACA, C, reg. 1201, f. 88r, citat per J. M. ROCA, «La medicina catalana en temps del rei Martí», a *Homenatge a la memòria del rei Martí: Cinquè centenari de la seva mort*, Barcelona, Centre Excursionista de Catalunya, 1910, p. 152.